

TvitmmarTvel obis maregul irebel i kanonmdebl obis Sesabamisoba "adgil obrivi
TvitmmarTvel obis Sesaxeb" evropul i qartiasTan

zogadi informacia

1968 wel s dasavl eT evropis qveynebis mier miRebul iqna dekl aracia TvitmmarTvel obis ufl ebebis Sesaxeb, romel sac 1981 wl idan konvenciis saxe mieca da saval debul o gaxda evrogaerTianebebis wevri qveynebisatvis. 1984 wel s, romis umaRlesi donis Sexvedrisas, evrogaerTianebebis wevri qveynebis mier aRiarebul iqna evropul i qartia TvitmmarTvel obis Sesaxeb, romel ic 1985 wel s konvenciad iqca.

2002 wl is 23 maiss saqarTvel o SeuerTda zemoTxsenebul qartias da 2004 wl is 26 oqtomers moaxdina misi ratifikacia (2005 wl is 1 april s ki Zal aSi Sevida). amastan, unda aRiniSnos isic, rom saqarTvel o parlamentis rezol uciit, saqarTvel o qartias SeuerTda daTqmebit da ar SeerTebia yvel a muxl s/puqnts. kerZod, saqarTvel o ar SeerTebia qartiis me-4 muxl is me-6 puqnts, me-5 muxl s, me-6 muxl is me-2 puqnts, me-6 muxl is me-9 puqnts, me-10 muxl is me-2 da me-3 puqntebis: xel isufl ebis adgil obrivi organoebis ufl ebas gaerTianebase (saerTasoris asociaciebis CaTvl it) saerto interesebis xel SewyobisTvis da msgavs sazogadoebriv organizaciebTan TanamSroml obisTvis.¹

muxl i, punqti	prioritetul i muxl ebi	sxva muxl ebi	muxl i, punqti	prioritetul i muxl ebi	sxva muxl ebi
2	+		8.1		+
3.1	+		8.2	+	
3.2	+		8.3		+
4.1	+		9.1	+	
4.2	+		9.2	+	
4.3		+	9.3	+	
4.4	+		9.4		+
4.5		+	9.5		+
4.6		-	9.6		-
5	-		9.7		+
6.1		+	9.8		+
6.2		-	10.1	+	
7.1	+		10.2		-
7.2		+	10.3		-
7.3		+	11	+	

¹ General report on the ability of local authorities to determine their own internal structures, The Congress of local and regional authorities, Council of Europe, Strasbourg, April, 2009

qartias, rogorc saerTaSoriso aqts upiratesi ufl eba aqvs sxva (institucional ur da Cveul ebriv) kanonebTan mimarTebaSi da konstituciis Semdgom upiratesi ufl ebiT sargebl obs. saqarTvel os organuli (instituciuri) kanoni adgil obrivi TviTmmarTvel obis Sesaxeb eyrdnoba saqarTvel os konstituciasa da evropuli TviTmmarTvel obis qartias, rogorc sabaziso safuZvl ebs.

kanonmdebl obis mixedviT (kanoni "adgil obrivi TviTmmarTvel obis organoebis saqmianobis saxel mwifo zedamxedvel obis Sesaxeb" da sxvebi) yvel a axal i sakanonmdebl o iniciativis erTerTi umTavresi mizani qarTul i kanonmdebl obis qartiasTan SesabamisobaSi moyvanaa.²

amave dros arsebobs mTel i rigi Seusabamobebi saqarTvel os kanonmdebl obasa da qartias Soris. qarTul normatiul aqtebSi motanili mTel i rigi normebi ewinaaRmdegeba an qartiis cal keul muxl ebs, an qartiis sul s.

muxl obrivi Sesabamisobebi da Seusabamobebi

muxl i 2. adgil obrivi TviTmmarTvel obis konstituciuri da samarTl ebrivi safuZveli

adgil obrivi TviTmmarTvel obis principi aRiarebul i iqneba Sida kanonmdebl obiT da Sesazl ebl obis SemTxvevaSi, konstituciiT.

qarTul i kanonmdebl oba, romelic aregul irebs adgil obriv TviTmmarTvel obebs, srul TanxvedraSia muxl Tan. ufro metic, igi Tavis bazisad swored qartias aRiarebs da mocemul ia adgil obrivi TviTmmarTvel obis Sesaxeb saqarTvel os kanonis preambul aSi.

muxl i 3. adgil obrivi TviTmmarTvel obis koncefcia

3.1. adgil obrivi TviTmmarTvel oba niSnavs xel isufl ebis adgil obrivi organoebis ufl ebas da Sesazl ebl obas, kanonis fargl ebSi moawesrigon da marTon sazogadoebrivi saqmeebis mniSvnel ovani wili maTi pasuxismgebl obita da adgil obrivi mosaxl eobis interesebis Sesabamisad.

saxel mwifo da adgil obrivi mniSvnel obis obieqtebisa Tu saqmianobaTa nusxa (gzebi, sazogadoebrivi momsaxeurebis obieqtebi, miwa, tye da a.S.) jer kidev ar aris gansazRvrul i. qveyanaSi ar Catarebul a aRniSnul sferoTa inventarizaciak ki, rac TavisTavad gul isxmobs kanonmdebl obiT gansazRvrul i ufl ebebis realizaciis procesis droSi gawel vas.

3.2. am ufl ebis ganxorciel eba xdeba sabWoebis an asambl eebis mier, roml ebic Sedgebian pirdapiri, Tanabari da Tanaswori xmis micemis safuZvel ze farul i kenWisyriT arCeul i wevrebisagan da roml ebTanac SeiZl eba arsebodbnen maT winaSe pasuxismgebel i aRmasrul ebel i organoebi. es debul eba aranair zegavl enas ar moaxdens moqal aqeta

² *Report on the reception of the European Charter of Local Self-Government into the legal systems of ratifying countries and on the legal protection of local self-government*, The Congress of local and regional authorities, Council of Europe, Strasbourg, July, 2009.

monawil eobaze asembl eebSi, referendumbSi da nebsmieri saxis pirdapir monawil eobaze iq, sadac es kanoniT nebadarTul ia.

winaaRmdogoba qartiasa da qarTul kanonmdebl obas Soris ar aris.

muxl i 4. adgil obrivi TviTmmarTvel obis kompetenciis sfero

4.1. xel isufl ebis adgil obrivi organoebis ZiriTadi ufl ebamosil ebani da pasuxismgebl oba ganisazRvreba konstituciit an kanoniT. amasTan, es debul eba xel s ar SeuSi is kanonis Sesabamisad xel isufl ebis adgil obrivi organoebisaTvis damatebiTi ufl ebamosil ebebisa da moval eobebis miniWebas special uri miznebiT.

kuriozul movl enas wadmoadgens organul kanonSi 2009 wl is 27 marts Setanili cvl il eba, roml is Tanaxmadac TviTmmarTvel i erTeul is nebayofl obiT ufl ebamosil ebebs daemata kidev erTi "ufl eba" - "nebayofl obiT" gadawyvitos saxel mwifo mmarTvel obis organoebisaTvis material ur-teqnikuri daxmarebis sakiTxi. sayuradReboa, rom 2009 wl is martSi miRebil i kanoni amoqmedebul ad CaiTval a 2006 wl idan, riTac mas mieniWa ukuqceviTi Zal a da gaamarTl a 2006-2008 wl ebSi central uri xel isufl ebisaTvis municipal itetTa mier aRmoCenili, TviT qarTul i kanonmdebl obis mier akrZal ul i, material ur-teqnikuri "daxmarebebi".

4.2. xel isufl ebis adgil obriv organoebis, kanonis fargl ebSi aqvT srul i Tavisufl eba ganaxorciel on Tavianti iniciativa nebsmieri sakiTxis mimarT, romel ic ar gamoiricxeba maTi kompetenciidan an romel ic miniWebul i ara aqvs xel isufl ebis romel ime sxva organos.

TviTmmarTvel erTeul s ufl eba aqvs saqarTvel os kanonmdebl obiT (saqarTvel os kanoni adgil obrivi TviTmmarTvel obebis Sesaxeb, muxl i 18) gaTval iswinebul fargl ebSi, sakuTari iniciativiT miiRos social uri, kul turul i da saganmanaTl ebl o infrastruqturis Seqmnisa da ganvitarebis gadawyvetil eba im sakiTxze, romel ic kanonis Tanaxmad ar ganekuTvneba TviTmmarTvel i erTeul is eqskl uziur ufl ebamosil ebas an saxel mwifo mmarTvel obis organos ufl ebamosil ebas da ar aris akrZal ul i TviTmmarTvel i erTeul istvis.

amave dros kanoni ar ganmartavs arc Sesabamis procedurebs da arc potenciur sferoebis, rac centrs saSual ebas aZl evs, Caerios TviTmmarTvel obis bunebriv kompetenciebSi. sail ustraci od gamodgebra "sofl is daxmarebis saxel mwifo programa", roca adgil ebze mTel i rigi saqmianoba, rac principSi TviTmmarTvel obas unda ganaxorciel ebina, central urma xel isufl ebam, municipal itetebTan SeuTanxmebl ad dagegma da axorciel ebs.

4.3. rogorc wesi, saxel mwifo ufl ebamoval eobebis ganaxorciel eba xdeba xel isufl ebis im organos mier, romel ic yvel aze axl os aris moqal aqeebTan. moval eobebis gadanawil eba sxva organosaTvis unda moxdes Sesabamisi amocanebis mocul obisa da bunebis, aseve ekonomikisa da efeqturobis moTxovnebis gaTval iswinebiT.

central uri xel isufl eba Tavis kontrol s uqvemdebarebs iseT sferoebis (mag. wyal momarageba), roml ebic yvel a ganvitarebul qveyanasa da yvel a droSi (TviT sabWoTa periodSic ki) adgil obrivi xel isufl ebis prerogativas wrmoadgenda.

2008 wels "adgil obrivi TviTmmarTvel obis Sesaxeb" organul kanonSi Setanili cvl il ebebis Sedegad TviTmmarTvel obebs CamoerTvaT wyal momaragebis sistemebi da maTze kontrol i (tarifebis dadgenis ufl eba). tarifebis regul ireba energetikis maregul irebeli komisiis (semeki) prerogativa gaxda. Riad darCa moqmedi sistemebis sakuTrebis sakiTxi - igegmeboda aRniSnul obieqtTa privatizacia, magram msxvil investorTa mozidva ver moxerxda. Sedegad saqarTvel os bevr municipal itetSi wyal momaragebis sferoSi katastrofuli situacia Seqmna. xel isufl eba izul ebuli gaxda, kvl av TviTmmarTvel obebisatvis "daeval ebina" aRniSnul i struqturis dafinanseba, miuxedavad imisa, rom am ukanasknel T aRar gaacndaT Sesabamisi ufl ebamosil eba.

4.4. xel isufl ebis adgil obrivi organoebisatvis miniWebul i ufl ebamosil eba, rogorc wesi, iqneba sruli da eqskl uziuri. igi ar SeiZl eba iqnas SezRudul i sxva central uri an regional uri organos mier, kanoniT gansazRvrul i SemTxvevebis garda.

TviTmmarTvel i erTeul i eqskl uziur ufl ebamosil ebebs axorciel ebs saqarTvel os kanonmdebl obiT dadgenil i wesiT, damoukidebl ad da sakuTari pasuxismgebl obiT. TviTmmarTvel i erTeul is eqskl uziuri ufl ebamosil ebebi ganisazRvrebakanoniT (kanoni adgil obrivi TviTmmarTvel obis Sesaxeb, muxl i 16)

amasTan, xSiria TviTmmarTvel obis xel Si darCenil i ufl ebamosil ebebis ganxorciel ebaSi (keTil mowyoba, adgil obrivi gzebi) saxel mwifos Careva da TviTmmarTvel obebis SezRudul i finansebis xarj ze saxel mwifos saxel iT cal keul i programebis dafinanseba. qartiis principebTan aseve Seusabamo a TviTmmarTvel obis qonebrivi sakiTxebis regul irebis sakiTxi. municipal itetebis Tavis Sexedul ebisamebr sakuTari qonebis mxol od sargebl obaSi gacema SeuZl iaT, rac Seexeba gankargvas, es 2007 wl idan central uri xel isufl ebis, kerZod prezidentis prerogativas warmoadgens.

4.5. central uri an regional uri organoebis mier ufl ebamosil ebaTa del egirebis SemTxvevaSi, xel isufl ebis adgil obriv organoebis eniWebat, ramdenadac es SesaZl ebel ia, Tavisufl eba moaxdinon del egirebul i ufl ebamosil ebebis ganxorciel eba adgil obriv pirobebTan misadagebiT.

saxel mwifo mmarTvel obis organoebis mier TviTmmarTvel i erTeul isaTvis ufl ebamosil ebaTa del egireba daiSveba saqarTvel os sakanonmdebl o aqtebis, agreTve xel Sekrul ebebis safuZvel ze, Sesabamisi materialuri da finansuri resursebis gadacemiT (kanoni adgil obrivi TviTmmarTvel obis Sesaxeb, muxl i 17).

amave dros, 2008 wels kanonSi Sesul i SesworebebiT faqtiurad SeuzRudavi gaxda special uri transferis moqmedebis areal i, amieridan TviTmmarTvel obebs mieniWaT "ufl eba", es saxsrebi mimarTon central uri xel isufl ebis saqmianobis dasafinansebl ad, Tu am ukanasknel ma "Txova" TviTmmarTvel obebs aseTi daxmareba. anal ogiurad, da savaraudod imave mizniT, gafarTovda sarezervo fondis gamoyenebis areal ic.

4.6. ramdenadac es SesaZl ebel ia, xel isufl ebis adgil obriv organoebis unda gaewioT konsul taciebi saTanado dros da Sesabamisi gzebiT yvel a im sakiTxis dagegmvasa da maTze gadawyvetil ebis miRebis procesSi, roml ebic maT pirdapir exebaT.

saqarTvel o am punqts ar mierTebia da Sesabamisad, dagegmvis procesSi TviTmmarTvel obebTan konsul tirebis val debul eba ar auRia.

muxl i 5. xel isufli ebis adgil obrivi organos administraciul i sazRvrebis dacva

cvl il ebebi xel isufli ebis adgil obrivi organos administraciul sazRvrebSi ar iqneba Setanili Sesabamis adgil obriv organosTan winaswari konsul taciis gareSe, SesaZl ebl obis SemTxvevaSi, referendumis Catarebis saSual ebiT iq, sadac kanoniT es nebadarTul ia.

saqarTvel o am muxl Tan ar aris mierTebul i.

muxl i 6. Sesabamisi administraciul i struqturebi da xel isufli ebis adgil obriv organoTa amocanebis wyaro

6.1. ufro zogadi sakanomdebl o debul ebebisatvis zianis miyenebis gareSe, xel isufli ebis adgil obrivi organoebi ufl ebamosil ni arian gansazRvron Tavianti Sida administraciul i struqturebi im mizniT, rom moxdes maTi misadageba adgil obriv saWiroebebTan da uzrunvel yofil i iqnas efeqturi martva.

kanonmdebl obis Tanaxmad, gamgeoba/meria Sedgeba struqturul i erTeul ebisa da martvis teritoriul i organoebisgan. martvis teritoriul i organoebi iqmneba uSual od sakrebul os gadawyvetil ebiT TviTmmarTvel erTeul ebSi Semaval dasaxl ebebSi an/da TviTmmarTvel i erTeul is garkveul nawil Si (dasaxl ebis ubnebSi).

Tumca organul i kanonis 38 muxl is Tanaxmad, teritoriul i organos xel mRvanel is ufl ebamosil ebas TviTmmarTvel oba gansazRvravs, es ufl ebamosil ebani amavdroul ad imave kanonis 42 muxl iTaa gansazRvrul i, riTac irRveva ara marto qartis principi, aramed organul i kanonis ori muxl ic Sinaarsobrivad ewinaaRmdegeba erTmaneTs.

6.2. TviTmmarTvel obis adgil obrivi organoebis moxel eTa samsaxuris pirobebi unda iZl eodnen imis saSual ebas, rom moxdes maRal kval ificiuri personal is daqiraveba damsaxurebisa da kompetenturobis safuZvel ze; am mxriv uzrunvel yofil i iqneba profesiul i momzadebis adekvaturi saSual ebebi, anazRaureba da samsaxurebrivi dawinaurebis saSual ebebi.

saqarTvel o am punqts ar mierTebia, amasTan qveyanaSi arsebul i situaciidan gamomdinare, misi amoqmedeba am etapze arareal uricaa.

muxl i 7. pirobebi, romel Ta mixedviTac xdeba ufl ebamosil ebaTa ganxorcil eba adgil obriv doneze

7.1. xel isufli ebis adgil obriv organoebSi arCeul i warmomadgenl ebis samsaxuris pirobebiT uzrunvel yofil i iqneba maTi funqciebis Tavisufal i ganxorciel eba.

sakanommdebl o doneze raime SemzRudavi norma ar arsebobs, magram arc raime maregul irebel i norma gvaqvs. "adgil obrivi TviTmmarTvel obis Sesaxeb" saqarTvel os kanoni am Tval sazrisiT aranair maregul irebel normas ar moicavs. amdenad, adgil obrivi TviTmmarTvel oba TviTon wyvets sakuTari funqciebis Tavisufal i ganxorciel ebis sakiTxs.

7.2. ამ პირობები უზრუნველყოფილი იქნება სასაქონლო მოვალეობების განხორციელების დროს გაწეული ხარჯების შესაბამისი ფინანსური კომპენსაცია, ისევე როგორც, სათანადო შემთხვევების, კომპენსაცია სახსრების დაკარგვის შემთხვევაში ან შესრულებული სამუშაოს ანაზრაუბა და შესაბამისი სოციალური დაცვა.

სასაქონლო მოვალეობების განხორციელების დროს გაწეული ხარჯების ფინანსური კომპენსაციის ტვიტმარული მარეგულირებადი კანონმდებლობაში პირდაპირ არ იწარმოება. კანონმდებლობაში იწარმოება მოქმედების შემთხვევაში სამუშაოს ანაზრაუბის და სოციალური დაცვის საკითხები. ადგილობრივი ტვიტმარული მარეგულირებადი კანონმდებლობის მიხედვით არიან საჯარო მოხელეები. შესაბამისად, ადგილობრივი ტვიტმარული მარეგულირებადი სრულყოფილი ანაზრაუბის და სხვა მსგავსი საკითხების რეგულირებას აწინასწარი კანონი. კანონის 37-ე მუხლის მე-2 პუნქტით, სახელმწიფო დაწესებულებების ხელმძღვანელს უწევდა აწესებდა მოხელის ჯგუფის ტვიტმარული მარეგულირებადი და განსაკუთრებით სასაქონლო ფუნქციური დავითის გაწეული მარეგულირებადი, ყოველივე სრულყოფილი ანაზრაუბის ფონდში წარმოქმნილი ეკონომიის ფარგლებში, დადგენილი ვესიტ, საფინანსო მარეგულირებადი განმარტობის დაუფლებილი სხვა დანამატები. "ადგილობრივი ტვიტმარული მარეგულირებადი შესახებ" საკანონმდებლო აქტის 22 მუხლის მე-2 პუნქტის "კ" ქვეპუნქტით, საკანონმდებლო აქტი დადგენილი ნორმატიული აქტების ფარგლებში საკანონმდებლო აქტის ტვიტმარული მარეგულირებადი სხვა მოხელეების და საჯარო მოსამსახურეების ტვიტმარული მარეგულირებადი სარგოს განაკვეთების განსაზრვრა ადგილობრივი ტვიტმარული მარეგულირებადი ექსპლუატაციის უზრუნველყოფის მიზნით.

7.3. ნებისმიერი ფუნქცია ან საკმარისობა, რომელიც განიხილება, როგორც შეუძლებელი ადგილობრივი ანაზრაუბის ტვიტმარული მარეგულირებადი კანონით ან ზირითადი სამართლებრივი პრინციპებით.

გარდა ამისა, მოთხოვნა არსებობს და ეს საკითხი რეგულირდება "ადგილობრივი ტვიტმარული მარეგულირებადი შესახებ" და "ადგილობრივი წარმომადგენლობის ორგანოები – საკანონმდებლო აქტის ტვიტმარული მარეგულირებადი შესახებ" საკანონმდებლო აქტის ტვიტმარული მარეგულირებადი შესახებ.

"ადგილობრივი ტვიტმარული მარეგულირებადი შესახებ" (მუხლი 32) და "ადგილობრივი წარმომადგენლობის ორგანოები – საკანონმდებლო აქტის ტვიტმარული მარეგულირებადი შესახებ" (მუხლი 7) საკანონმდებლო აქტის ტვიტმარული მარეგულირებადი შესახებ, საკანონმდებლო აქტის უზრუნველყოფის მიზნით: იყოს სხვა წარმომადგენლობის ორგანოების წევრი; იმუშაოს სამართლებრივი ხელისუფლების, სინაგანსაკმარისობა და თავდაცვის სამინისტროების ორგანოების; იმუშაოს იმ სახელმწიფო ორგანოში, რომელიც საკანონმდებლობის ტვიტმარული მარეგულირებადი შესახებ სახელმწიფო დაწესებულების უფლებს ადგილობრივი ტვიტმარული მარეგულირებადი ორგანოების; იმუშაოს ტვიტმარული მარეგულირებადი ტვიტმარული მარეგულირებადი (მერიაში); მონაწილეობაში ტვიტმარული მარეგულირებადი ტვიტმარული მარეგულირებადი (იყოს დირექტორი, დირექტორის მოადგილე, სამართლებრივი ან დირექტორის საბჭოს წევრი და სხვა.), აგრეთვე შესაბამისი ტვიტმარული მარეგულირებადი ტვიტმარული მარეგულირებადი ბიუჯეტის დაფინანსების დაწესებულების დირექტორი ან დირექტორის მოადგილე; იმუშაოს საკანონმდებლო აქტის ტვიტმარული მარეგულირებადი.

მუხლი 8. ადმინისტრაციული დაწესებულება ხელისუფლების ადგილობრივი ორგანოს საკმარისობაზე

8.1. ნებისმიერი ადმინისტრაციული დაწესებულება ხელისუფლების ადგილობრივი ორგანოებზე შეიძლება განხორციელდეს კონსტიტუციით ან კანონით განსაზრვრული პროცედურების შესაბამისად და მათ მიერ განსაზრვრული შემთხვევების.

xel isufli ebis adgil obriv organoebze administraciul i zedamxedvel obis sakiTxebi saqarTvel os konstituciit ar regulirdeba. mas aregulirebs cal ke kanoni "adgil obrivi TviTmmarTvel obis organoebis saqmianobis saxel mwifo zedamxedvel obis Sesaxeb", romelic miRebul i iqna 2007 wl is 8 ivniss.

amave dros, organul kanonSi 2008 wels Sesul i damatebebiT Seicval a central uri xel isufli ebis mier municipalitetTaTvis del egirebuli ufl ebamosil ebis ganxorciel ebaze zedamxedvel obis wesi - ganmsazRvrel ad ukve aRar saxel deba kanoni da xel Sekrul eba, rac winaaRmdegobaSi modis ara mar to qartiis aRniSnul punqtTan, aramed TviT organul i kanonis sxva normebTanac.

8.2. nebismieri administraciul i zedamxedvel oba xel isufli ebis adgil obrivi organoebis saqmianobaze, rogorc wesi, miznad unda isaxavdes kanonsa da konstituciur principebTan Sesabamisobis miRwevas. amastan, administraciul i zedamxedvel oba SeiZl eba ganxorciel des maRal i donis xel isufli ebis organoebis mier im amocanebis Sesrul ebasTan dakavSirebiT, romlebic maT del egirebuli aqvT xel isufli ebis adgil obrivi organoebisaTvis.

saxel mwifo zedamxedvel oba aris saxel mwifo organoebis mier ganxorciel ebuli saqmianoba, romlis mizania uzrunvel yos adgil obrivi TviTmmarTvel obis organoebisa da Tanamdebobis pirebis saqmianobis kanoniereba da mizanSewonil oba. zedamxedvel obis saxeebia: samarTlebrivi zedamxedvel oba da del egirebuli ufl ebamosil ebebis ganxorciel ebis zedamxedvel oba. del egirebuli ufl ebamosil ebebis ganxorciel ebis zedamxedvel oba aris mizanSewonil obis motiviT zedamxedvel oba, romelic uzrunvel yofs TviTmmarTvel i erTeulis mier mistvis del egirebuli ufl ebamosil ebebis ganxorciel ebas saxel mwifo interesebisa da im mititebebis Sesabamisad, romlebsac del egirebis ganmaxorciel ebel i Zl eva.

mizanSewonil oba gul isxmobs zedamxedvel obis organos ufl ebas, adgil obrivi TviTmmarTvel obis Sesabamis organoebis da Tanamdebobis pirebs misces mititebebi imis, Sesaxeb Tu rogor, ra mocul obiT da vin unda Seasrul os del egirebuli amocanebi da paral el urad gamoitxovos informacia maTi Sesrul ebis mimdinareobis Sesaxeb. am dros, jer erTi, unda iyos garkveuli saxel mwifo standartebi da am standartebTan Sesabamisobis dadgenis mizniT unda moxdes zedamxedvel obis ganxorciel eba. xolo meore mxrov, zedamxedvel obis farglebi ganisazRvrebain finansebiT, romelic gadacemulia del egirebuli ufl ebamosil ebebis gansaxorciel ebl ad. amdenad mizanSewonil obis motiviT zedamxedvel obac dakavSirebulia obieqtur kriteriumebTan da swored aqedan gamomdinare miecema TviTmmarTvel obas Sesazl ebl oba daicvas Tavis interesebi. mitumetes qartia pirdapir miutitebs imis Taobaze, rom rodesac xdeba garkveuli funqciebis del egireba, TviTmmarTvel obas unda hqondes am ufl ebamosil ebis ganxorciel ebis moqmedebis Tavisufleba. Tu TviTmmarTvel obes ar eqna am procesSi garkveuli damoukidebl oba, is veranaiard ver miusadagebs Tavis Sexedul ebebs adgil obriv interesebs. aq bal ansis dacvas aqvs gadamwyveti mniSvel oba.

8.3. xel isufli ebis adgil obriv organoebze administraciul i zedamxedvel oba ganxorciel deba iseTi gziT, rom makontrol ebel i xel isufli ebis organos Careva proporciaSi iyos im interesebis mniSvel obasTan, romel Ta dacvac aris ganzraxul i.

saqarTvel os konstitutciis 73-e muxlis Sesabamisad, saqarTvel os prezidentis mier adgil obriv TviTmmarTvel obaze zedamxedvel obisas misi rolia maRalia da

politizirebul ia. kerZod, saqarTvel os prezidents parlamentis TanxmobiT ufl ebamosil ia SeaCeros TviTmmarTvel obis an teritoriul i erTeul ebis sxva warmomadgenl obiTi organoebis saqmianoba, an daiTxovos isini, Tu maTi moqmedebiT safrTxe Seeqmna qveynis suverenitets, teritoriul mTli anobas, saxel mwifo xel isufl ebis organoTa konstituciur ufl ebamosil ebaTa ganxorciel ebas.

organul kanonSi 2008 wel s Sesaul i SesworebebiT gafarTovda safinanso Semowmebis ganmaxorciel ebel i saxel mwifo institutebis ricxvi, Tumca kanoni arc am organizaciebis CamonaTvals izl eva da arc Sesabamisi procedurebis arweras. aseve araa miTitebul i is normatiul i aqtebi, roml ebmac unda gansazRvron aRniSnul i ufl ebebi da maTi ganxorciel ebis procedurebi.

muxl i 9. xel isufl ebis adgil obrivi organoebis finansuri saxsrebi

9.1. xel isufl ebis adgil obriv organoebis ufl eba aqvT erovnul i ekonomikuri politikis fargl ebSi gaaCndeT sakuTari finansuri saxsrebi, romel Ta gankargvac maT SeuZl ebaT maTi ufl ebamosil ebis fargl ebSi.

aRniSnul i punktis moTxovna ZiriTadad srul deba da adgil obrivi TviTmmarTvel obis organoebis gaaCniaT sakuTari finansuri saxsrebi, romel Ta gankargvac maT SeuZl iaT Tavianti ufl ebamosil ebebis fargl ebSi. "adgil obrivi TviTmmarTvel obis Sesaxeb" saqarTvel os organul i kanonis 50-e muxl is da "adgil obrivi TviTmmarTvel i erTeul is biujetis Sesaxeb" saqarTvel os kanonis me-9 muxl is Sesabamisad, adgil obrivi TviTmmarTvel i erTeul is biujetis Semosul obebi Sedgeba sakuTari da arasakuTari Semosul obebisagan. sakuTar Semosul obebs ganekutvneba adgil obrivi gadasaxadebi da mosakrebeli, gamotanabrebiti transferi da saqarTvel os kanonmdebl obiT adgil obrivi TviTmmarTvel i erTeul ebisatvis gankutvnil i sxva Semosul obebi, xolo arasakuTar Semosul obebs ganekutvneba special uri da miznobrivi transferebi da saqarTvel os kanonmdebl obiT dadgenil i sxva Semosul obebi. adgil obriv TviTmmarTvel erTeul ebs sakuTari Semosul obebis xarjva SeuZl iaT ganaxorciel on damoukidebl ad da sakuTari Sexedul ebisamebr.

9.2. xel isufl ebis adgil obrivi organoebis finansuri wyaroebi Tanazomierni unda iynen konstituciiTa da kanoniT dadgenil maT ufl ebamoval eobebTan.

aRniSnul i punktis realizacia saqarTvel os kanonmdebl obaSi pirdapir ar aris dekl arirebul i. jer erTi, saqarTvel os konstituciiT ar aris gansazRvrul i adgil obrivi TviTmmarTvel obis ufl ebamosil ebebi da isini mxol od "adgil obrivi TviTmmarTvel obis Sesaxeb" saqarTvel os organul kanonSia gansazRvrul i. meorec, saqarTvel os kanonmdebl obaSi ar aris pirdapiri direktiva miTitebul i imis Taobaze, rom maTi resursebi TanabarzomierebaSi unda iyos maT ufl ebamosil ebebTan. amastan, adgil obriv TviTmmarTvel obebs srul ad ar hyofnit saxsrebi sakuTari ufl ebamosil ebebis dasafinansebl ad³.

³ adgil obrivi TviTmmarTvel obebis xarjviti politika saqarTvel osi-, analitikuri kvl eva, kavkasiis ekonomikuri da social uri kvl eviti instituti, www.ciesr.org

9.3. xel isufli ebis adgil obrivi organoebis finansuri wyaroebis Tundac nawil i unda Semodiodes adgil obrivi gadasaxadebisa da mosakrebl ebisagan, romel Ta odenobis dadgenac SeuZl iaT xel isufli ebis adgil obriv organoebis kanonis fargl ebSi.

adgil obrivi TviTmmarTvel obis finansuri wyaroebis nawil i formirdeba adgil obrivi gadasaxadebisa da mosakrebl ebisagan. maT ganakveTebis adgens adgil obrivi TviTmmarTvel oba kanoniT gansazRvrul i maqsimal uri zRvris fargl ebSi. sul saqarTvel oSi arsebobs 1 adgil obrivi gadasaxadi da 6 adgil obrivi mosakrebel i. amdenad, qartiis am punqtis moTxovnebi ZiriTadad Sesrul ebul ia.

9.4. finansuri sistemebi, roml ebsac efuznebian xel isufli ebis adgil obriv organoTa saxsrebi, unda iyos sakmarisad mraval ferovani da moqnili, raTa am organoebis saSual eba hqondeT, imdenad ramdenadac es praqtikul ad Sesazl ebel i iqneba, gaiTval iswinon maTi amocanebis Sesrul ebisas gaweul i real uri xarj ebis bal ansi.

aRniSnul i punqtis moTxovna nakl ebad srul deba, vinaidan adgil obrivi Semosavl ebi mraval ferovnebiT ar gamoirCevian. rogorc zemo punqtis komentarSi aRiniSna, adgil obriv TviTmmarTvel obebis sakuTar Semosavl ebad gansazRvrul i aqvT 1 adgil obrivi gadasaxadi da 6 adgil obrivi mosakrebel i, aseve gamoTanabrebiTi transferi. Tumca SezRudul i aqvT kapital is bazarze monawileoba da sexsis aRebis ufl ebamosil eba. aRniSnul sakiTxTan dakavSirebiT komentari ixil eT paragrafi 9.8-Si.

9.5. finansurad sust xel isufli ebis adgil obriv organoTa dacva moitXovs finansuri gaTanasworebis procedurebis an sxva Sesabamisi zomebis gatarebas, romel Ta daniSnul ebaa gamoasworon finansebis potenciuri wyaroebisa da finansuri val debul ebebis araadekvaturi ganawil ebis Sedegebi. amagvari procedurebi an zomebi ar SezRudavs xel isufli ebis adgil obrivi organoebis Tavisuflebas maTi kompetenciis fargl ebSi.

aRniSnul i punqtis moTxovna 2007 wlidan srul deba, vinaidan arsebobs kanonis safuzvel ze damtkicebuli gamoTanabrebiTi transferis formula. gamoTanabrebiTi transferi TviTmmarTvel i erTeulis biujets gadaecema saxel mwifo biujetidan finansuri daxmarebis saxiT, eqskl uziuri ufl ebamosil ebebis ganxorciel ebis uzrunvel yofis mizniT. gamoTanabrebiTi transferis odenobis gaangariSebis wesi ganisazRvrebba „adgil obrivi TviTmmarTvel i erTeulis biujetis Sesaxeb“ saqarTvel os kanoniT. 2007 wels miRebuli sakanonmdebl o cvl il ebis Tanaxmad, Seicval a gamoTanabrebiTi transferis formula da transferis gaangariSebis axali wesi ukve iTval iswinebs rogorc Semosavl ebis, ise xarj ebis gamoTanabrebas.

9.6. xel isufli ebis adgil obriv organoebTn saTanado wesiT unda gaimarTos konsul taciebi im gzebis Sesaxeb, roml ebiTac unda moxdes maTTvis gaTval iswinebuli saxsrebis gadanawil eba.

aRniSnul punqts saqarTvel o ar SeuerTda da arc srul deba.

9.7. imdenad, ramdenadac es Sesazl ebel ia, xel isufli ebis adgil obrivi organoebis subsidiebi ar iqneba gamoyenebuli specialuri proeqtebis dasafinansebl ad. subsidireba ar zRudavs xel isufli ebis adgil obrivi organoebis Tavisuflebas gaataron damoukidebeli politika Tavianti iurisdicqciis fargl ebSi.

moqmedi kanonmdebl obiT, adgil obrivma TviTmmarTvel ma erTeul ma granti SeiZl eba miiRos:

- saerTaSoriso saqvel moqmedo, humanitarul i da sxva sazogadoebrivi organizaciidan. safinanso-sakredito institutebidan, ucxo qveynis mTavrobis, an misi warmomadgenl obisagan, aseve ucxoETis samewarneo, an arasamewarneo pirisagan;
- saqarTvel os arasamewarneo iuridiul i pirisagan, roml is sawesdebo mizania qonebis dagroveba saqvel moqmedo an sazogadoebisaTvis sasargebl o sxva saqmianobis xel SewyobisaTvis.

sagranto winadadeba TviTmmarTvel ma erTeul ma SeiZl eba moamzados or SemTxvevaSi: (1.) rodesac grantis gamcemi acxadebs konkuss; (2.) sakuTari iniciativiT moamzados sagranto winadadeba da warudginos fonds dafinansebis misaRebad. adgil obrivi TviTmmarTvel obis mier miRebul i granti srul ad iricxeba mis biujetSi. TviTmmarTvel obis moxel eebi rogorc sajaro mosamsaxureebi, grantidan raime saxis honorars ver miiReben, radgan sajaro samsaxuris maregul irebel i kanonmdebl oba krZal avs damatebiTi Semosavl ebis miRebas sajaro mosamsaxuris mxridan.

qartiasTan SeusabamobasTan dakavSirebiT ix. komentari 4 muxl is 1 da 5 punqtebze.

9.8. kapital uri investiciebis miRebis mizniT, xel isufl ebis adgil obrivi organoebisaTvis kanonis fargl ebSi xel misawvdomi iqneba kapital is erovnul i bazari.

aRniSnul i punqtis Sesrul eba mniSvnel iovnad aris SezRudul i. adgil obriv xel isufl ebas ufl eba aqvs sesxi aiRos saqarTvel os aRmasrul ebel i xel isufl ebisagan, kerZod finansTa saministrodan, an saqarTvel os finansTa saministros nebarTviT, saqarTvel os kanonmdebl obiT dadgenil i wesiT. anu adgil obrivi TviTmmarTvel i erTeul is mier sesxis aReba ganxil eba rogorc saxel mwifo val i, xol o val is aRebis procedurebi regul irdeba "saxel mwifo val is Sesaxeb" saqarTvel os kanoniT. Tumca sesxis aRebis procedurebi moqmed kanonmdebl obaSi detal urad ar aris gaweril i, amitom TviTmmarTvel obebma unda ixel mZRvanel os ZiriTadad saxel Sekrul ebo samarTi is normebiT da zogadi sakanonmdebl o CanawerebiT. adgil obrivi TviTmmarTvel obebis erTeul ebis finansur mdgomareobas kidev ufro amwvavebs kapital is bazarze monawil ebis ufl ebis SezRudva. adgil obrivi TviTmmarTvel obis Sesaxeb evropul i qartiis me-9 muxl is principebis sawinaaRmdogod, adgil obrivi TviTmmarTvel i erTeul i biujetis Sesaxeb kanonis 23-e muxl is mixedviT, adgil obrivi TviTmmarTvel obis erTeul ebs saqarTvel os mTavrobisagan an komerciul i bankebisagan sesxis aRebis ufl eba mxol od mTavrobis nebarTviT eniWebat⁴.

muxl i 10. xel isufl ebis adgil obrivi organoebis ufl eba gaerTianebase

10.1. xel isufl ebis adgil obriv organoebis, maTi ufl ebamosil ebis ganxorcil ebisas, ufl eba aqvT iTanamSroml on da kanonis fargl ebSi Seqmnan gaerTianeba xel isufl ebis sxva adgil obriv organoebTan, raTa Seasrul on saerTo interesebSi Semaval i amocanebi.

aRniSnul punqtSi mocemul i ufl ebebis realizaciisaTvis "adgil obrivi TviTmmarTvel obis Sesaxeb" saqarTvel os organul kanonSi arsebobs TviTmmarTvel obaTa

⁴ saqarTvel oSi adgil obrivi demokratiis ganvitarebis wl iuri angariSi – 2006, fondi `Ria sazogadoeba – saqarTvel o-, Tb. 2007., gv. 88.

gaertianebis (kavSiris, asociaciis) Seqmnis ufl eba. kerZod, kanonis me-7 muxl iT, adgil obriv TviTmmarTvel obebs ufl eba aqvT Seqmnan sakutari gaertianebe da gamarTon konsul taciebi saxel mwifo xel isufl ebis organoebTan TviTmmarTvel i erTeul ebis saxel iT, monawil eoba miiRon adgil obriv TviTmmarTvel obasTan dakavSirebul i kanonproeqtebis winaswar ganxil vasa da konsul taciebSi. TviTmmarTvel erTeul Ta arasamewarneo (arakomerkiul) iuridiul pirebs ufl eba aqvT saqarTvel os kanonmdebl obiT dadgenil i wesiT iTanamSroml on TviTmmarTvel i erTeul ebis saerTaSoriso kavSirebTan (asociaciebTan) an/da gaertiannden aseT kavSirebSi (asociaciebSi). cal ke asociaciebis Seqmnis ufl eba SezRudul ia, vinaidan asociaciis Sesaqmnel ad municipal itetebis 50% mainc unda iyos Tanaxma. amdenad, saqarTvel oSi mxol od adgil obrivi TviTmmarTvel obebis erovnul i asociaciaa (NALA) Seqmnil i.

10.2. xel isufl ebis adgil obriv organoTa ufl eba ekuTvnodnen gaertianebas maTi saerTo interesebis dacvisa da mxardaWeris mizniT da adgil obrivi TviTmmarTvel obis organoTa saerTaSoriso gaertianebas, aRiarebul i iqneba TiToeul saxel mwifoSi.

aRniSnul punqts saqarTvel o ar aris SeerTebul i da real uradac ar srul deba.

10.3. xel isufl ebis adgil obriv organoebis ufl eba aqvT kanoniT dadgenil i pirobemis dacviT, iTanamSroml on sxva saxel mwifoebis anal ogiur organoebTan.

aRniSnul punqts saqarTvel o ar aris SeerTebul i, Tumca cal keul SemTxvevebSi srul deba da cal keul i adgil obrivi TviTmmarTvel obebi damegobrebul ebi arian asxvadasxva qveynebis adgil obriv TviTmmarTvel obebTan.

muxl i 11. adgil obrivi TviTmmarTvel obis samarTI ebrivi dacva

xel isufl ebis adgil obriv organoebis ufl eba aqvT miiRon samarTI ebrivi zomebi maTi ufl ebamosil ebebis Tavisufal i ganxorciel ebis da adgil obrivi TviTmmarTvel obis iseTi principebis pativiscemis uzrunvel sayofad, roml ebic dacul ni arian konstituciita an Sida kanonmdebl obiT.

adgil obrivi TviTmmarTvel obis organos (Tanamdebobis pirs) ufl eba aqvs ("adgil obrivi TviTmmarTvel obis organoebis saqmianobis saxel mwifo zedamxedvel obis Sesaxeb" saqarTvel os kanonis me-9 muxl is me-7 punqti), saqarTvel os kanonmdebl obiT dadgenil i wesiT sasamarTI oSi gaasaCivros saqarTvel os mTavrobis gadawyvetil eba adgil obrivi TviTmmarTvel obis organos (Tanamdebobis pirs) mier miRebul i (gamocemul i) normatiul i aqtis an aqtis nawil is gauqmebis Sesaxeb, Tu igi am gadawyvetil ebas kanonsawinaaRmdegod miiCnevs.

amasgarda moqmed kanonmdebl obaSi aris garkveul i winaaRmdegobebi, kerZod "saqarTvel os dedaqal aqis – Tbil isis Sesaxeb" saqarTvel os kanonSi ganxorciel ebul i cvl il ebiT, Tbil isis meriis mier Seqmnil sajaro samarTI is iuridiul pirSi (ssip) davas erTpirovnul ad wyvets Tbil isis meri, maSin roca es ufl eba sxva SemTxvevebSi qveynis prezidentsac ki ara aqvs da mxol od sasamarTI os aqvs.

adgil obriv TviTmmarTvel obebs ar aqvT sakonstitucio sasamarTI osadmi mimarTvis ufl eba. rac Seexeba Cveul ebriv sasamarTI oebs, adgil obriv TviTmmarTvel obebs aqvT

ufl eba Seitanon sarCel i TavianTi ufl ebebis dasacavad, Tu central uri xel isufl eba arRvevs maT ufl ebebs.

mokl e daskvna

praqtikaSi gvaqvs gansxvavebul i mdgomareoba, vidre sakanonmdebl o regul aciebia. amdenad, erTia qartiis da saqarTvel os erovnul i kanonmdebl obis Sesabamisoba, xol o meore – Tu ramdenad srul deba praqtikaSi qartiis is Ziritadi moTxovnebi, ris Sesrul ebazec saqarTvel os val debul eba aqvs aRebul i. praqtikaSi "adgil obrivi TviTmarTvel obis Sesaxeb" evropul i qartiis umetesi punqtebi irRveva da saerTod dabal ia adgil obriv TviTmarTvel obebSi qartiis cnobierebis done.⁵

publikacia momzadda "Temi arWurvil i adgil obrivi gadawyvetil ebebis miRebis ufl ebiT" proeqtis fargl ebSi, romel ic ganaxorciel a urbanul ma institutma (The Urban Institute) amerikis SeerTebul i Statebis saerTaSoriso ganviTarebis saagentos (USAID) dafinansebiT. Sexedul ebebi, romel ic mocemul ia am publikaciaSi, ar aris aucil ebel i asaxavdes Sexedul ebebs, romel ic aqvs urbanul instituts an amerikis SeerTebul i Statebis saerTaSoriso ganviTarebis saagentos.

⁵ saqarTvel osTan dakavSirebiT aRsaniSnavia evropis sabWos rigi rekomendaciebi (1415 (2005) da 1477 (2006) rezoluciebi da dokumenti # 10779 (2006)), romel ic asaxaven saqarTvel oSi mindinare reformebis (maT Soris decentral izaciis sferoSi) suraTs da izl evian Sesabamis rekomendaciebs. am rekomendaciebis Sesrul ebis aucil ebl oba aRiarebul ia "evropis samezobl o politikis" samoqmedo gegmos mierac.